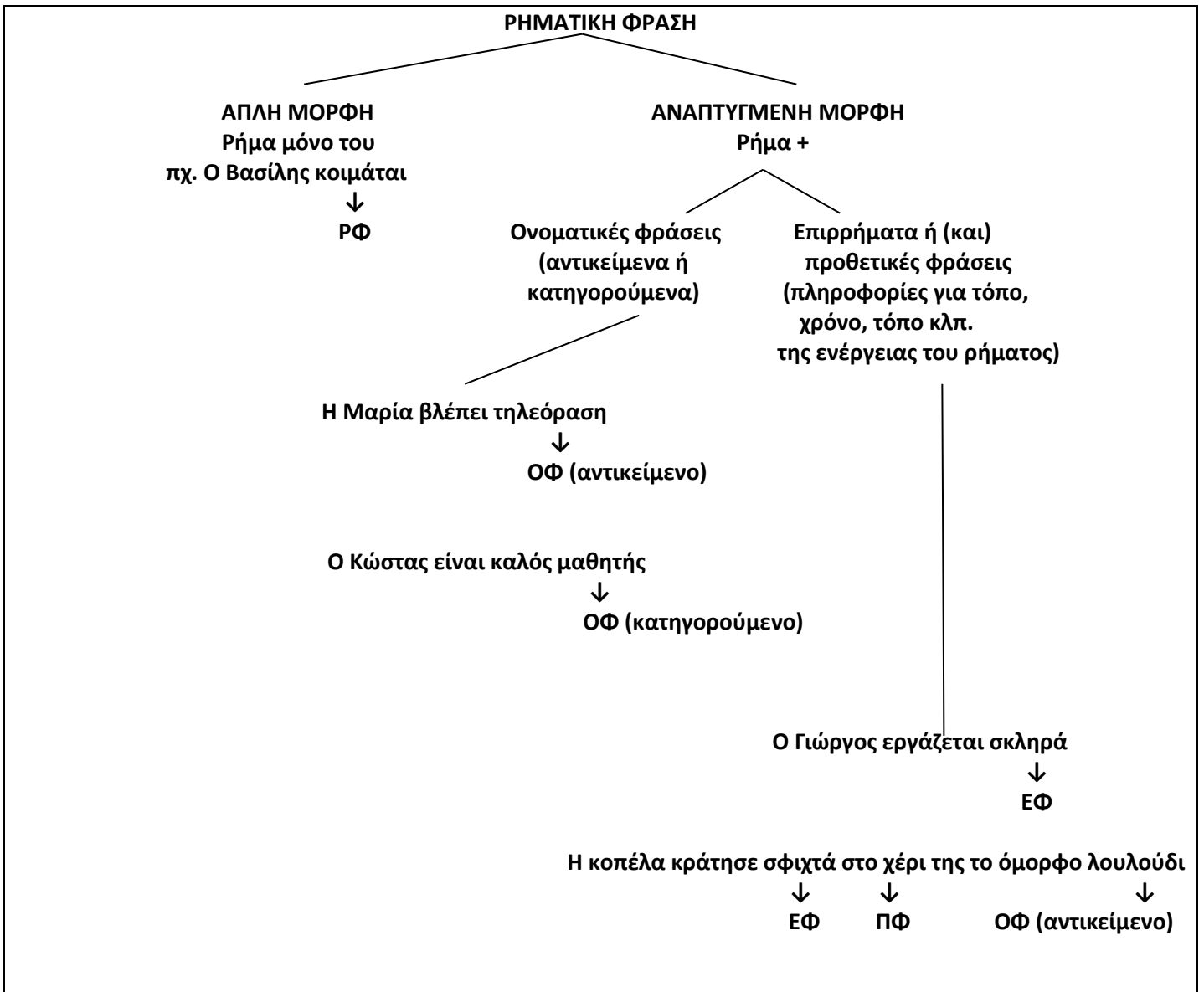

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

1. Στις παρακάτω προτάσεις:

α. Να χωρίσετε την ονοματική φράση (ΟΦ) από τη ρηματική φράση (ΡΦ).

β. Να βρείτε στις ρηματικές φράσεις τις ονοματικές φράσεις (ΟΦ) ή τις επιρρηματικές φράσεις (ΕΦ) ή τις προθετικές φράσεις (ΠΦ) που υπάρχουν και να επισημάνετε ποιος είναι ο ρόλος του.

α. Το θέατρο επηρεάζει θετικά το χαρακτήρα μας.

β. Η προβολή της ταινίας θα πραγματοποιηθεί αύριο στο σινεμά «'Αστρον» στις 18:30 μμ.

γ. Η οργάνωση της θεατρικής παράστασης είναι ιδιαίτερα κοπιαστική και δύσκολη.

δ. Συχνά οι εντυπώσεις από ένα κινηματογραφικό έργο ακολουθούν τους θεατές στην καθημερινή τους ζωή για αρκετές ημέρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΙΩΝ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ			ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		
Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ	Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑ		Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ	Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑ	
	α΄ τάξη	β΄ τάξη		α΄ τάξη	β΄ τάξη
(-ω)γράφω	(-ώ) αγαπώ, άς, ά	-(ώ)οδηγώ, είς, εί	(-ομαι) γράφομαι	(-ιέμαι) αγαπιέμαι	(-ούμαι) οδηγούμαι

Μερικά ρήματα σε **-ούμαι** ακολουθούν αρχαϊκή κλίση και σχηματίζονται στον Ενεστώτα και στον Παρατατικό ως εξής:

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
στερούμαι	στερούμουν
στερείσαι	στερούσουν
στερείται	στερούνταν
στερούμαστε	στερούμαστε
στερείστε	στερούσατε
στερούνται	στερούνταν

Με τον τρόπο αυτόν κλίνονται τα ρήματα: επικαλούμαι, μιμούμαι, προηγούμαι, συνεννοούμαι, θεωρούμαι, αποτελούμαι, αφαιρούμαι, εξαιρούμαι, πληροφορούμαι καλούμαι κ.ά. Αρχαϊκή κλίση ακολουθούν και μερικά ρήματα σε **-ώμαι** όπως **εγγυώμαι, εξαρτώμαι, διερωτώμαι κ.ά.** Αυτά στην Οριστική του Ενεστώτα κλίνονται ως εξής:

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ
εγγυώμαι
εγγυάσαι
εγγυάται
εγγυόμαστε
εγγυάστε
εγγυώνται

Ο Παρατατικός των ρημάτων αυτών **δε** συνηθίζεται, γι' αυτό μπορούμε να χρησιμοποιούμε περιφράσεις. Πχ. έθετα εγγύηση, είχα εξάρτηση κλπ.

Κάποιοι δύσκολοι Παρατατικοί...

Ρήματα σε -ούμαι ή άμαι (β΄ τάξης)

			Ενεστώτας	Παρατατικός
νικιόμουν	θεωρούμουν	εξαρτόμουν/εξαρτιόμουν	θυμούμαι ή θυμάμαι	θυμόμουν
νικιόσουν	θεωρούσουν	εξαρτόσουν/-ιόσουν	θυμάσαι	θυμόσουν
νικιόταν	θεωρούνταν	εξαρτόταν/-ιόταν	θυμάται	θυμόταν
νικιόμαστε	θεωρούμαστε	εξαρτόμαστε/-ιόμαστε	θυμούμαστε	θυμόμαστε
νικιόσατε	θεωρούσατε	εξαρτόσατε/-ιόσατε	θυμάστε	θυμόσατε
νικιόνταν/νικιούνταν	θεωρούνταν	εξαρτόνταν/-ιόνταν/-ιούνταν	θυμούνται	θυμόνταν ή θυμούνταν

Παραδείγματα κλίσης ρημάτων :σελ. 79-82, 84-86, 88-91, 92-93 Γραμματική Νεοελληνικής Γλώσσας

α. Ο αριθμός και το πρόσωπο του ρήματος φανερώνονται από τις ξεχωριστές καταλήξεις που παίρνει το ρήμα.
 β. Πολλά ρήματα έχουν και τις δύο φωνές, πχ. αγαπώ-αγαπιέμαι. Υπάρχουν όμως και ρήματα που σχηματίζουν μόνο τη μία φωνή, πχ. ζω, ξυπνώ, τρέχω- έρχομαι, φαίνομαι.
 Τα ρήματα που έχουν μόνο παθητική φωνή λέγονται αποθετικά. Μερικά αποθετικά ρήματα είναι τα: αισθάνομαι, γίνομαι, δέχομαι, εργάζομαι, εύχομαι, σέβομαι, θυμάμαι, μεταχειρίζομαι, συλλογίζομαι, φοβάμαι κλπ.

Συνοπτικός μέλλ.: _____
Παρακείμενος: _____
Υπερσυντέλικος: _____
Συντελεσμένος μέλλ.: _____

ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Κατεξοχήν συνδεδετικά ρήματα είναι το είμαι και το γίνομαι. Άλλα ρήματα που έχουν παρόμοια σημασία με αυτά και χρησιμοποιούνται ως συνδεδετικά είναι:

- γεννιέμαι, ζω, φυτρώνω, πεθαίνω, βρίσκομαι, στέκομαι, μένω, απομένω
- φαίνομαι, μοιάζω, δείχνω, αποδεικνύομαι, καταντώ, θεωρούμαι, νομίζομαι, λογαριάζομαι, ονομάζομαι, καλούμαι, αποκαλούμαι, φαντάζω
- εκλέγομαι, διορίζομαι, παρουσιάζομαι, χειροτονούμαι, αναγνωρίζομαι, ανακηρύσσομαι, κρίνομαι, βγαίνω κ.ά.
- οι τύποι: υπήρξα, στάθηκα, έκανα, χρημάτισα, διετέλεσα.

Τα συνδεδετικά ρήματα χρησιμοποιούνται εκτεταμένα στις περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, καταστάσεων κλπ., διότι με αυτά προβάλλουμε τις ιδιότητες αυτών που περιγράφουμε και ταυτόχρονα προσθέτουμε νέες πληροφορίες (που απαιτούνται για την πληρότητα της περιγραφής).

6. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσετε τα συνδεδετικά ρήματα και τα κατηγορούμενα.

- α. Το σπίτι φαίνεται παλιό.
- β. Εσύ είσαι η αιτία του καβγά.
- γ. Ο Γιώργος διορίστηκε καθηγητής στη Μέση Εκπαίδευση.
- δ. Πολλοί άνθρωποι γεννιούνται φτωχοί.
- ε. Ο Κ.Ζ. εκλέχτηκε βουλευτής.
- στ. Η Ελένη έγινε έξαλλη έπειτα από όσα είπες γι' αυτήν.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΡΗΜΑΤΑ

Τα ρήματα που σχηματίζονται με τη διαδικασία της παραγωγής μπορεί να προέρχονται από:

- **ρήματα**, πχ. γράφω > **περιγράφω**, βάλλω > **διαβάλλω**
- **ονόματα** (ουσιαστικά και επίθετα), πχ. πρόεδρος > **προεδρεύω**, φοβερός > **φοβερίζω**
- άλλες γραμματικές κατηγορίες, όπως **επιρρήματα** και **επιφωνήματα**, πχ. συχνά > **συχνάζω**, γαβ > **γαβγίζω**

Η παραγωγή ρημάτων γίνεται με τους εξής τρόπους:

- α. με την προσθήκη στο θέμα **κλιτικών μορφημάτων** (κυρίως του -ώ) πχ. άδικος > **αδικώ**, αργός > **αργώ**
- β. με την προσθήκη στο θέμα παραγωγικών στοιχείων που ονομάζονται **προσφύματα**: αυτά είναι τα **προθήματα** (που μπαίνουν μπροστά από το θέμα), πχ. **εισ-** > εισπράττω και τα **επιθήματα** (που μπαίνουν μετά το θέμα) **-ίζω** > κοκκινίζω.

7. Να βρείτε με ποια προθήματα και επιθήματα έχουν σχηματιστεί τα παρακάτω ρήματα.

ΡΗΜΑΤΑ	ΠΡΟΘΗΜΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΘΗΜΑ
φανερώνω			
παραδέχομαι			
ξενυχτώ			
αναγκάζω			
δημοσιεύω			
προβάλλω			
πληθαίνω			
εισπράττω			

διαφημίζω			
απελευθερώνω			

8. Τα ρήματα που ακολουθούν να τα κατατάξετε σε τρεις στήλες σύμφωνα με τον πίνακα

Από ρήματα	Από ονόματα	Από άκλιτα

αγορεύω, αγναντεύω, αηδιάζω, αλλάζω, αποβιβάζω, βελονιάζω, βραβεύω, γιουχαίζω, ελπίζω, ζεσταίνω, ημερεύω, καρφώνω, μαζεύω, μειώνω, πελαγώνω, πεταλουδίζω, πληγώνω, προλογίζω, στεγάζω, φλοισβίζω, φτερουγίζω

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

σκηνογράφος : υπεύθυνος για την αναπαράσταση πάνω στη σκηνή του χώρου όπου εξελίσσεται η δράση ενός θεατρικού έργου

σκηνοθετώ : υπεύθυνος για τη διανομή των ρόλων ενός θεατρικού έργου στους ηθοποιούς

θεατρώνης : θεατρικός επιχειρηματίας

ενδυματολόγος : υπεύθυνος για τα κουστούμια των ηθοποιών μιας παράστασης

υποδύομαι: υποκρίνομαι, παριστάνω χαρακτήρα

σκηνογραφία: η τέχνη της διακόσμησης της θεατρικής σκηνής

χορογραφία: η σύνθεση χορού

1. Να ελέγξετε στις παρακάτω προτάσεις τη διαφορετική σημασία που έχει κάθε φορά η λέξη θέατρο:

- Πρόσφατα επισκεφθήκαμε με το σχολείο μου το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου.
- Έφυγε από την Ελλάδα για να σπουδάσει θέατρο στο Λονδίνο.
- Το θέατρο όρθιο χειροκροτούσε τους ηθοποιούς.
- Με τα καμώματά του έγινε θέατρο μπροστά σ' όλη την τάξη.
- Δεν ξέρεις ποτέ αν λέει αλήθεια ή αν παίζει θέατρο.

2. Να βρείτε τα πρόσωπα που αντιστοιχούν στις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Είναι υπεύθυνος για την αναπαράσταση πάνω στη σκηνή του χώρου όπου εξελίσσεται η δράση ενός θεατρικού έργου.
- Είναι υπεύθυνος για τα κουστούμια των ηθοποιών μιας παράστασης.
- Είναι υπεύθυνος για τη διανομή των ρόλων ενός θεατρικού έργου στους ηθοποιούς.
- Ασχολείται με το εμπορικό επιχειρηματικό μέρος μιας θεατρικής παράστασης.

3. Να χρησιμοποιήσετε μέσα σε προτάσεις τις λέξεις ή τις φράσεις : θέατρο, θεατρίνος, κωμωδία, πέφτει η αυλαία, την πρώτη φορά με την κυριολεκτική τους σημασία και τη δεύτερη με τη μεταφορική σημασία.